

MARTINLAAKSON PÄIVÄKOTI
ARKKITEHTUURIKUTSUKILPAILU

ARVOSTELUPÖYTÄKIRJA
11.5.2016

Sisällysluettelo

KILPAILUJÄRJESTELYT	3
KILPAILUTEHTÄVÄ JA TAVOITTEET	4
KILPAILUN YLEISARVOSTELU	5
EHDOTUSKOHTAISET ARVOSTELUT	6
KILPAILUN TULOS.....	9
TEOSTEN NIMIMERKIT JA TEKIJÄT JA TEKIJÄNOIKEUDEN HALTIJAT:	9

KILPAILUJÄRJESTELYT

Vantaan kaupungin tilakeskus yhteistyössä Suomen Arkkitehtiiliitto SAFA:n, Vantaan sivistysviraston ja kaupunkisuunnittelun kanssa järjestivät 12.1 – 12.4.2016 suppean arkkitehtuurikutsukilpailun Martinlaaksoon rakennettavasta päiväkodista.

Kilpailussa noudatettiin Suomen arkkitehtiiliiton SAFA:n kilpailusääntöjä.

Palkintolautakuntaan kuuluivat:

Vantaan kaupunki:

- Arja Lukin, projektijohtaja, palkintolautakunnan puheenjohtaja, (kaupunginarkkitehti -31.1.2016)
- Jukka Hagelberg, va. kaupunginarkkitehti, hankesuunnittelu-päällikkö, tilakeskus
- Juha Vuorenmaa, rakennuttajapäällikkö, tilakeskus
- Riitta Miettinen, rakennuttaja-arkkitehti, tilakeskus
- Teea Markkula, varhaiskasvatuspäällikkö, sivistystoimen toimiala
- Eila Tanninen, talous- ja hallintojohtaja, sivistystoimen toimiala
- Johanna Rajala, asemakaavasuunnittelija, kaupunkisuunnittelu

- Kilpailijoiden valitsema tuomari arkkitehti SAFA Mikko Summanen

- Palkintolautakunnan yhteyshenkilönä toimi Maarit Kivikangas.

Palkintolautakunta kuuli seuraavia asiantuntijoita:

- suunnittelija Päivi Riehungangas, sivistysvirasto
- päiväkodin johtaja Katja Riit`aho, sivistysvirasto
- varhaiskasvatuspäällikkö Leena-Mari Tornivaara, sivistysvirasto
- rakenneasiantuntija Katri Olli, tilakeskus
- energia-asiantuntija Marita Tamminen, tilakeskus
- kustannuslaskijat Tuula Raulo ja Raimo Haltunen, tilakeskus
- sähköasiantuntija Yrjö Jaakkola, tilakeskus
- puhtausasiantuntija Anne Valkeapää, Tilakeskus
- keittiöasiantuntija Tarja Aaltola, tilakeskus
- piha-asiantuntija Iida Eerikäinen, tilakeskus
- maisema-arkkitehti Heidi Burjam, viheralueyksikkö
- hulevesiasiantuntija Elina Kettunen, kuntatekniikan keskus
- liikennesuunnittelija Pirjo Salo, kuntatekniikan keskus

Kilpailu alkoi 12.1.2016. Kilpailuun liittyvä workshop pidettiin 21.1.2016. Kilpailuun liittyvät kysymykset tuli osoittaa palkintolautakunnalle viimeistään 22.2.2016. Kysymyksiin vastattiin 25.2.2014.

Kilpailuun kutsuttiin kolme arkkitehtitoimistoa:

- Anttinen Oiva Arkkitehdit Oy
- Arkkitehdit Rudanko + Kankkunen Oy
- alt Arkkitehdit Oy

Määräaikaan 12.4.2016 mennessä toimitettiin kirjaamoon kolme nimimerkillä varustettua ehdotusta aakkosjärjestyksessä:

- "Herra Hakkaraisen hassu hattu"
- "Kamut"
- "Kompassi"

Kaikki ehdotukset täyttivät kilpailuohjelmassa mainitut vaatimukset.

Palkintolautakunta kokoontui kolme kertaa: 18.4.2016, 28.4.2016 ja 4.5.2016.

KILPAILUTEHTÄVÄ JA TAVOITTEET

Kilpailutehtävänä oli suunnitella päiväkotia kahteen kerrokseen 160 lapselle ohjelma-asiakirjoissa osoitetulle tontille. Bruttoalatavoite oli 1645 brm², mitoitus-tavoite 8,5 htm²/lapsi.

Kilpailun tarkoitus oli tuottaa Martinlaakson päiväkodin jatkosuunnittelun pohjaksi luonnossuunnitelma, jossa hankkeen kaupunkikuvalliset, arkkitehtoniset, teknistaloudelliset sekä käytettävyyteen liittyvät tavoitteet toteutuvat kokonaisvaltaisesti.

Vantaan kaupungin sivistysvirasto ja tilakeskus ovat käynnistäneet päiväkotien tilasuunnittelun kehittämishankkeen, jossa tavoitteena on kehittää päiväkotien tilasuunnittelua lisäämällä tilojen toimivuutta ja käytettävyyttä sekä alentamalla tila- ja ylläpitoon liittyviä kustannuksia. Kilpailun avulla haetaan myös ratkaisuja vahvistaa päiväkotia pedagogisena oppimisympäristönä ja tuoda ICT-näkökulma osaksi päiväkotitoimintaa.

Martinlaakson päiväkotia on Vantaan lähes nollaenergiahanke. Tavoitteena on Vantaan kaupungin lähes nollaenergiapäiväkotikonseptin mukainen toimiva, arkkitehtonisesti ja teknisesti laadukas, kustannustehokas ja helposti ylläpidettävä rakennus.

Martinlaakson päiväkotiki sijoittuu Martinlaaksoon kaavoitettavaan keskustakortteliin, jossa tavoitteena on täydennysrakentamisella parantaa 1970-luvulla rakentuneen alueen imagoa, kaupunkikuvaa, liikennettä, ekologisuutta sekä yhteisöllisyyttä.

KILPAILUN YLEISARVOSTELU

Palkintolautakunta painotti seuraavia seikkoja:

- Kaupunkikuvalliset ja arkkitehtoniset ansiot
- rakennuspaikkaan liittyvien kaupunkikuvallisten tavoitteiden täytyminen
- alueen yhteisöllisyyden vahvistaminen
- arkkitehtuurin esteettinen laatu ja omaleimaisuus

- Käytettävyys
- tilojen toimivuus, innovatiivisuus, moni- ja yhteiskäyttöisyys
- pedagogisen oppimisympäristön monipuolisuus sisä- ja ulkotiloissa
- sisä- ja ulkotilojen liikennejärjestelyjen toimivuus, innovatiivisuus
- tilatehokkuus

- Teknistaloudelliset ansiot
- energiatehokkuus
- tilojen muunneltavuus
- kokonaistaloudellisuus huomioiden investointi- ja ylläpitokustannukset
- toteutuskelpoisuus

Kilpailu oli tasoltaan korkea. Kilpailuehdotuksissa on ansiokkaasti paneuduttu uudesta pedagogiikasta kumpuavaan tilasuunnitteluun. Kilpailijat esittivät lupaavia ideoita muuntojoustavista tiloista, joiden jatkokehittely vaatii kuitenkin tiivistä vuorovaikutusta käyttäjien kanssa.

Tontti reunaehtoineen on tuottanut syvärunkoisia noppamaisia rakennusmassoja, jotka sijoittuvat hieman toisistaan poiketen tontille ja suhteessa keskeiseen Martinlaaksonpolkuun. Kaikissa ehdotuksissa monimuotoinen kattomaa- ilma on osoittautunut keinoksi luoda syvärunkoiseen rakennukseen omaleimaista arkkitehtuuria. Kilpailijat esittävät kiinnostavan valikoiman mahdollisia julkisivu- ja kattomateriaaleja.

Hankkeelle on asetettu tila- ja kustannustehokkuustavoitteet. Idea on, ettei lasten tiloista tingitä, vaan tehokkuutta haetaan suunnitteluratkaisusta. Kaikki las-

ten tilat (aulat, käytävät, eteiset) suunnitellaan suunnitellaan pedagogiseen toimintaan sopiviksi.

Palkintolautakunta teetti ehdotuksista teknistaloudellisen tarkastelun. Kaikki ehdotukset ylittivät hieman tavoitelaajuuden ja -kustannuksen (ylitys 6-10%). Ehdotusten kesken ei ilmennyt investointikustannusarvioiden suhteen ratkaisevia eroja. Valittava ehdotus on ohjattavissa tavoitekustannukseen kutistamalla pohjapinta-ala tavoitelaajuuteen.

Kilpailijat esittivät lähes nollenergiakonseptiin sisältyvät tunnusluvun, painotetun muotokertoimen, joka indikoi energiatavoitteen toteutumista.

Kilpailu tuotti tuloksenaan ehdotuksen, jonka ilme assioituu lapsen maailmaan ja joka ottaa varmasti paikkansa Martinlaakson uudistuvassa kaupunkikortteleissa. Ehdotus on kehitettävissä muuntojoustavaksi ja inpiroivaksi varhaiskasvatuksen pedagogiseksi ympäristöksi.

Tavoitteena oli soveltaa suppeaa kilpailua ketterästi, tehokkaasti ja tuloksellisesti. Kilpailuehdotukset valottivat Martinlaakson päiväkodin suunnitteluproblematiikkaa laajasti ja syväterävästi. Palkintolautakunta kuuli asiantuntijoita ja arvioi ehdotuksia monipuolisesti. Kokonaisratkaisun ansioita pidettiin tärkeämpänä kuin osaratkaisujen tai yksityiskohtien virheettömyyttä. Kilpailu menetelmänä toimi hienosti ja on toistettavissa tulevissa suunnitteluhankinnoissa.

EHDOTUSKOHTAISET ARVOSTELUT

Herra Hakkaraisen hassu hattu

Kaksikerroksinen ehdotus on kaupunkikuvallisesti kompakti ja se muodostaa onnistuneen lisän Martinlaaksonpolun ja Vaahtera-aukion katutilaan. Rakennus on sijoitettu kiinni tontin etelänurkkaan ja pelikenttään, mikä aiheuttaa toiminnallisia hankaluuksia mm. kotialueiden sisäänkäyntien saavutettavuuden ja piha-alueiden jäsentelyn suhteen. Osa ulkokatoksista on sijoitettu johtorasitteen päälle ja kiinni naapurirakennukseen, mikä ei ole mahdollista.

Arkkitehtonisesti ratkaisu perustuu rakennuksen sisäisen puisen tilakudelman ja eloisesti muotoillun ”hatun” vuoropuheluun. Polveileva kattomuoto antaa rakennukselle vahvan ja omintakeisen identiteetin. Rakennusrungon keskelle on tuotu luonnonvaloa kattoikkunoiden kautta, mikä vielä osaltaan lisää vesikaton monimuotoisuutta. Tämä on toisaalta myös ehdotuksen rasite. Palkintolautakunta koki muodostuvan kattomaailman sekä arkkitehtonisesti, että teknisesti tarpeettoman monimutkaisena.

Julkisivujen hallitsevana elementtinä ovat pystysuuntaiset alumiinilamellit ja vaaleaksi käsitelty puu – materiaalipaletti on hallittu ja rauhallinen. Martinlaaksonpolun julkisivua on elävöitetty koko rakennuksen levyisellä muraalilla ja taidevitriineillä, mikä elävöittää raittia onnistuneesti.

Herra Hakkaraisen hattu on arkkitehtonisesti linjakas ja paikkaansa soveltuva, mutta mittakaavaltaan ja ilmeeltään enemmän koulurakennusten kuin päiväkotien maailmasta.

Ensimmäisen kerroksen pohjaratkaisussa Vaahtera-aukiolle avautuva salin, ruokatilan ja keittiöiden muodostama torimainen tilakokonaisuus on onnistunut, joskin keskelle avautuvaa lähes kolmen kerroksen korkuista tilaa voi pitää liiankin korkeana päiväkodin mittakaavaan. Pienoisyhteiskuntien jäsenyksen solidien puuvolyymien ja niiden väliin jäävän muuntojoustavan tilan muodostama tilakudelman elämyksellinen ja edustaa sopivasti lapsen mittakaavaa. Kiinteiden rakenteiden määrä ja sijoittelu herätti kuitenkin kysymyksiä muuntojoustavuuden toteutumisesta, vaikka tekijä olikin ansiokkaasti esittänyt erilaisia ideoita tilojen rajaamiseksi.

Rakenneteknisesti ehdotus todettiin erittäin haastavaksi mm. kattomuotojen ja esitettyjen runkoratkaisujen pohjalta. Taloteknisten kanavointien sijoitukset edellyttävät laajahkoa jatkotutkimusta, tosin tilavuudeltaan ehdotus oli selkeästi kolmikokoon suurin.

Kamut

”Kamut” sijoittuu rakennusalueen itäisimpään nurkkaan Vaahtera-aukioon rajautuen, mikä vapauttaa rakennuksen lounaispuolen pihan päiväkotiryhmien ulkoiluun ja sisäänkäynneille.

Ensimmäisen kerroksen pohjapinta-alaltaan Kamut on koko joukon kompaktein, mikä heijastuu myös rakennuksen onnistuneessa mittakaavassa. Pihojen jäsentely on esitetty luonnosmaisena, mutta esitetyt luonnokset mm. taiteen integroimisesta piha-alueisiin herättävät lupauksia. Vaahtera-aukion levittäytymistä koko tontin levyiseksi pidettiin positiivisena asiana. Huolto on sijoitettu kilpailuohjelmasta poiketen rakennuksen itäpuolelle, mitä ei pidetty onnistuneena ratkaisuna. Jatkokehittelyssä tulisi tutkia kilpailuohjelman mukaista huoltoliikenteen ja jätesäiliöiden sijaintia.

Identiteetiltään ehdotuksen arkkitehtuuri on koko joukon omaperäisin. Rakennuksen ilme assosioituu lapsen maailmaan ja sen mittakaava on onnistunut. Kompakti neliömäinen pohjaratkaisu on jaettu neljään harjakattoiseen massaan, mikä antaa päiväkotirakennukselle kylmämäisen ja inhimillisen ilmeen. Tiilijulkisivujen aukotus on taitavasti harkittu ja kaari-ikkunat tuovat niihin sopivas-

ti yllätyksellisyyttä ja leikkisyyttä. Toisen kerroksen neljään eri suuntaan avautuvat parvekkeet voimistavat tätä kaupunkikuvallista ratkaisua. Julkisivujen hallitsevana materiaalivalintana paikalla muurattu tiili on luontevaa ja se sopii hienosti kehittyvään Martinlaakson kaupunkikuvaan. Tekijä on tavoitellut omien sanojensa mukaan ajatonta ja lempeää ilmettä, joka tekee päiväkodista helposti lähestyttävän ja luo kodikkaan tunnelman – siinä on onnistuttu.

Pohjaratkaisuiltaan ehdotus on hyvin luonnosmainen ja jatkokehittettävää toiminnallisessa mielessä on paljon. Rakennuksen nurkkiin sijoittuvien pienenoyhteiskuntien ratkaisuissa nähtiin kuitenkin potentiaalia uudenlaisen muuntojoustavan pedagogisen ympäristön syntymiseksi. Lopulliset ratkaisut tuleekin tehdä tiiviissä vuorovaikutuksessa käyttäjien kanssa. Pohjapiirrosotteessa ja sisäperspektiivissä kuvattu päiväkotimiljöö herättää juuri oikeansuuntaisia lupauksia lapsen mittakaavaisesta pedagogisesta miljööstä. Salin sijoittamista toiseen kerrokseen pidettiin ongelmallisena, erityisesti iltakäytön kannalta.

Rakenneteknisesti ehdotusta pidettiin selkeimpänä ratkaisuna, joskin vesikaton muotoilu on myös tässä ehdotuksessa erittäin haastava. Suunnittelussa on pyritty tekijän mukaan realistiseen taloudelliseen ratkaisuun, mikä näkyy lopputuloksessa. Leveiden aukkojen ja suurien kaari-ikkunoiden rakenteellinen tuenta edellyttävät kuitenkin lisätarkastelua, samoin talotekniikan reititykset.

Kompassi

Kompassin kaupunkikuvallinen ilme koostuu puisesta maantasokerroksesta ja huntumaisesta valkoisesta toisen kerroksen lasiosasta. Rakennuksen räystääslinja muodostuu neljän toisiinsa diagonaalisesti liittyvän harjakaton sommitelmasta. Tämä pienentää rakennuksen ulkoista mittakaavaa onnistuneesti. Yksi harjakattojen lappeista on venytetty kolmiomaisena pintana Martinlaakson polun suuntaan, mikä rajaa onnistuneesti Vaahtera-aukion läntistä reunaa. Samalla muodostuu luonteva tila huoltoa varten.

Kompakti rakennusvolyymi on sijoitettu siten, että päiväkotiryhmien sisäänkäynnit tapahtuvat luontevasti lounaan ja luoteen puoleisilta katetuilta alueilta. Nämä maalatulla puulla verhoillut sisäänvedot jäsentävät myös maantasokerroksen julkisivua mielekkäällä tavalla. Toisen kerroksen kaksoislasijulkisivu herättää kuitenkin kysymyksiä. Harsomainen tekstuuri luo kauniin ulkopinnan, mutta on aina näkymien edessä sisäpuolella. Kaksoislasijulkisivun tekninen toteutus, huollettavuus ja kestävyys asettavat myös lisähaasteita. Materiaalivalintaa ei pidetty parhaana mahdollisena myöskään kaupunkikuvan kannalta.

Maantasokerroksen yhteistilat muodostavat onnistuneen toiminnallisen kokonaisuuden. Kaikkien kuraeteisten sijoittaminen ensimmäiseen kerrokseen on

ennakkoluuloton ratkaisu. Se vapauttaa onnistuneesti toisen kerroksen pohjan suuresta osasta kiinteitä rakenteita, mikä lisää toisen kerroksen muuntojoustavuutta. Toisen kerroksen pedagoginen ympäristö on elämyksellinen ja avoin. Parvet luovat kiinnostavan ja pienimittakaavaisen lisän tilakokonaisuuteen. Pedagogiseen ympäristöön on paneuduttu erittäin ansiokkaasti sekä ulko- että sisätiloissa. Vaikka ehdotuksessa on paneuduttu kunnianhimoisesti ja ennakkoluulottomasti uudenlaiseen pedagogiikkaan, jäävät korkeiden avointen tilojen fyysinen ja akustinen rajattavuus mietityttämään. Osa toisen kerroksen ryhmähuoneista jää myös ratkaisusta johtuen ilman ikkunaa tai suoraa luonnonvaloa.

Rakenneteknisesti ratkaisua pidettiin erittäin haastavana, erityisesti kaksoislasijulkisivujen, vesikaton muotoilun sekä puurakenteiden osalta. Taloteknisten kanavien sijoittelulle ei ole osoitettu riittävästi tilaa, tämä olisi selkeä jatkokehittelyn tarve.

KILPAILUN TULOS

Palkintolautakunta valitsi yksimielisesti ehdotuksen ”Kamut” kilpailun voittajaksi. Ehdotus täyttää kilpailun tavoitteet kokonaisvaltaisesti parhaiten. Palkintolautakunta esittää ehdotusta ”Kamut” toteutuksen pohjaksi.

Palkintolautakunta päätti myöntää kunniamaininnan ehdotukselle ”Kompassi”. varhaiskasvatuksen pedagogisen ympäristön ansiokkaasta ja innovatiivisesta kehittämisestä.

TEOSTEN NIMIMERKIT JA TEKIJÄT JA TEKIJÄNOIKEUDEN HALTIJAT:

”Herra Hakkaraisen hassu hattu”: alt Arkkitehdit Oy /
Antti Karsikas, arkkitehti SAFA, Ville-Pekka Ikola, arkkitehti SAFA, Tuomas Niemelä, arkkitehti.yo, Kalle Vahtera, arkkitehti SAFA,
avustajat: Tommi Heinonen, maisema-arkkitehti MARK, ympäristösuunnittelu, VSU Maisema-arkkitehdit Oy
Jaana Jokitulppo, akustiikka, A-insinöörit Oy, FT

"Kamut": Anttinen Oiva Arkkitehdit Oy,
 Selina Anttinen, Vesa Oiva
 pääavustaja Lauri Virkola,
 työryhmä: Tomi Itäniemi, Samuli Summanen, Hiroyuki, Anna Frönlund

"Kompassi" : Arkkitehdit Rudanko + Kankkunen Oy,
 Anssi Kankkunen, arkkitehti SAFA, , Hilla Rudanko, arkkitehti SAFA, , Tuomas Martinsaari, tekniikan kandidaatti /arkkitehtuuri, Valter Rutanen, tekniikan kandidaatti /arkkitehtuuri, Mari Alaluoma. maisema-arkkitehti, Nomaji Maisema-arkkitehdit Oy

Asiantuntijat: Mauno Aho, akustiikka, FCG Oy,
 Laura Suominen, sisustusarkkitehti (Rudanko + Kankkunen),
 Satu Holopainen, KK-Palokonsutit Oy
 Kalle-Heikki Koskinen, keittiösuunnittelija TK, Saircon Oy
 tietomalliasiantuntija Gravicon Oy

JATKOTYÖSKENTELYOHJEET

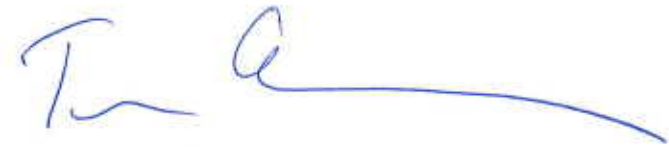
Tilakeskus ja voittaneen ehdotuksen tekijät jatkavat yhteistyötä. Kilpailuehdotuksen luonnokset työstetään toteutussuunnitelmiksi. Jatkosuunnittelussa huomioitavaa:

- kotialueet samankokoisiksi
- tilat työstetään tavoitelaohjelman mukaisiksi, eli tilajäsentelyä tiivistetään
- sali sijoitetaan 1. kerrokseen
- keittiö sijoitetaan ikkunaseinälle, rakennuksen itäpuolelle siten, että huolto ei kulje Vaahtera-aukion kautta
- jätepestettä ei sijoiteta Vaahtera-aukiolle
- kulku henkilökunnan tiloihin järjestettävä siten, että kulku ei tapahdu leikkialueiden läpi
- pihan monimuotoisuutta kehitetään
- iv-kokonaisratkaisua kehitetään
- akustiikan vaatimukset huomioidaan jo luonnossuunnitteluvaiheessa

Vantaalla 10.5.2016

Jukka Hagelberg

Teea Markkula

Johanna Rajala

Mikko Summanen

Eila Tanninen

Riitta Miettinen

Juha Vuorenmaa

Arja Lukin